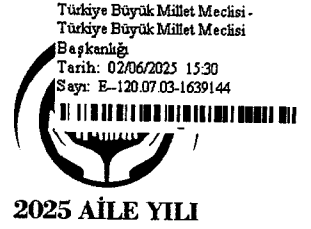

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

ACELE

Sayı : E-72079556-610-16234734

Konu : Soru Önergesi (7/19688-7/20013-7/20017)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 29.11.2024 tarihli ve 1538626 sayılı yazınız.
b) 10.12.2024 tarihli ve 1545072 sayılı yazınız.

İlgi yazılar ekinde alınan Niğde Milletvekili Sayın Ömer Fethi GÜRER tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/19688, 7/20013 ve 7/20017 Esas Numaralı soru önergelerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazılarımız ekte sunulmuştur.
Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek:

- 1 - 7/19688 Cevap Metni (2 Sayfa)
- 2 - 7/20013 Cevap Metni (3 Sayfa)
- 3 - 7/20017 Cevap metni (2 Sayfa)

Niğde Milletvekili Sayın **Ömer Fethi GÜNER**'e Ait 7/20013 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni

Bakanlığımız engellilerin ve yaşlıların temel hak ve özgürlükleri başta olmak üzere kamu kullanımına sunulan tüm hizmetlere erişimleri ve toplumsal yaşama katılım sağlamaları için en önemli gerekliliklerden olan erişilebilirliğin uygulanmasına yönelik ulusal politikaların belirlenmesi, mevzuatın hazırlanması ve bu politikaların hayata geçirilmesi için kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve iş birliğinin sağlanması ile yükümlüdür. Erişilebilirliğin uygulanması tüm kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluğundadır.

Bu kapsamda “herkesin istediği her yere ve her hizmete, bağımsız ve güvenli olarak ulaşabilmesi ve bunları kullanabilmesi” olarak tanımlanan erişilebilirliğin sağlanması ve yaygınlaştırılması hususu yasal güvence altına alınmıştır.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun geçici 2 nci maddesi ile kamu kullanımına açık binalar ve açık alanların erişilebilir hale getirilmesi zorunlu tutulmuştur. Anılan Kanunun geçici 2 nci ve 3 üncü maddeleri hükümlerine dayanılarak hazırlanan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği 20.07.2013 yılında yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin amacı; umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarında erişilebilirliğin izleme ve denetimini yapacak olan komisyonların teşkili, çalışma usul ve esasları ile idari para cezalarının uygulanmasına ve genel bütçeye gelir kaydedilen idari para cezası tutarlarının kullanımına ilişkin hususları belirlemektir.

Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği'nin 13 üncü maddesine istinaden Bakanlığımız tarafından her yıl yayımlanan yıllık plan ile komisyonların denetim öncelikleri belirlenmektedir. Bu kapsamda kamu binaları öncelikli olarak denetlenmektedir.

Komisyonlar denetimlerini 2020/3 sayılı Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formlarına göre yürütmektedir. İzleme ve Denetleme Formlarında yer alan soruların cevaplarına göre komisyonlarca bina, açık alan ve toplu taşıma aracı için “Erişilebilirlik Belgesi” düzenlenmektedir.

Ülkemizde yapılı çevrenin planlanması, ruhsatlandırılması ve inşası ile ilgili temel mevzuat olan 3194 sayılı İmar Kanunu'nun ek 1 inci maddesinde yeni yapılaşma alanlarında erişilebilirliğin uygulanması zorunlu tutulmuştur. Erişilebilirlik ölçü ve ölçütlerinin “Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği”nde daha ayrıntılı olarak yer alması için Bakanlığımızca teknik metin oluşturulmuş ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından 01.07.2017 tarihinde yayımlanmıştır. Bu Yönetmelikte yer alan erişilebilirlikle ilgili hükümler gereği, yeni tasarlanan tüm binalarda standarda uygunluk sağlanmak zorundadır.

2019 yılında yeni inşa edilecek binaların erişilebilir olarak tasarlanması ve inşa edilmesi için yine Bakanlığımızca teknik alt yapısı oluşturularak Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına sunulan revizyon talebi Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği'ne eklenmiştir.

Erişilebilirlik alanında uygulamalara hız verilmesi, bu alanda fiziksel, dijital ve zihinsel dönüşümün sağlanması ve erişilebilirlik kültürünün oluşturulması için “2020 Erişilebilirlik Yılı” ilan edilmiştir.

Binaların, erişilebilir hale getirilebilmesi için yapılması gerekenlerin rapor olarak temin edilmesini sağlayacak ve erişilebilirlik belgesi alınmasını teşvik edecek bir formül olan Erişilebilirlik Değerlendirme Modülü (ERDEM) kullanıma açılmıştır.

Mimar ve mühendislerin tasarımın ilk aşamasından son aşamasına kadar başvurabileceği, açıklayıcı metinlerin yanı sıra mimari çizimlerin üç boyutlu görseller ile desteklendiği, aynı zamanda akademisyenler için kaynak niteliğindeki Erişilebilirlik Kılavuzu yayımlanmıştır.

Ulusal standartları temel alan ve mevzuattaki son düzenlemeleri de içeren Erişilebilirlik Kılavuzu kapsamında kurgulanan, adım adım yapılması gerekenleri görsel olarak açıklayan ve erişilebilir mekânların simülasyonu niteliğinde bir “Erişilebilirlik Animasyonu” hazırlanmıştır.

Erişilebilirlik ile ilgili bilgi ve bilinç düzeyinin artırılması amacıyla 2011 yılından bu yana 28.000’den fazla yönetici ve teknik personele eğitim verilmiştir. Bu kapsamda kentlerimizi yapılandıran Belediyelerin, erişilebilirlik standartlarını eksiksiz olarak uygulamalarına destek olmak ve sahada yaşanan sorunlara çözüm bulunması hedefiyle “Erişilebilirlik Atölyeleri”; “Kaldırımlar”, “Yaya Geçitleri”, “Duraklar”, “Kent Parkları” ve “Halka Açık Tuvaletler” başlıklarında 77 adet atölye gerçekleştirilmiştir.

İlgili tüm kurum ve kuruluşlara yönelik teknik bilgi desteği sağlanmaktadır. Anılan mevzuat kapsamında erişilebilirlik uygulamalarının geliştirilerek yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalara Bakanlığımızca devam edilmektedir.

Bu kapsamda; “Ulusal Erişilebilirlik Günü” konulu 2025/8 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi, 16/5/2025 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. İlgili Genelge uyarınca, erişilebilirlik logosunun kullanımının ve görünürlüğünün artırılması, erişilebilirliğin temel bir hak olduğu bilincinin geliştirilerek gündelik yaşamın doğal bir parçası haline getirilmesi, doğru uygulamaların yaygınlaştırılması, gelecek nesillerde sürdürülebilirliğinin sağlanması ve erişilebilirlik kültürünün oluşturulması amacıyla her yıl Bakanlığımız koordinasyonunda; 10-16 Mayıs Engelliler Haftası’nın son günü olan 16 Mayıs tarihinin “Ulusal Erişilebilirlik Günü” olarak kutlanması kararlaştırılmıştır.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun “Erişilebilirlik” başlıklı 7’nci maddesinde “...Özel ve kamu toplu taşıma sistemleri ile sürücü koltuğu hariç dokuz veya daha fazla koltuğu bulunan özel ve kamu toplu taşıma araçlarının engellilerin erişilebilirliğine uygun olması zorunludur...” hükmü yer almaktadır. Ayrıca Kanunun geçici 3 ncü maddesinde farklı ulaşım araç ve hizmetlerine yönelik düzenlemeler bulunmaktadır.

Diğer taraftan engellilik alanında çalışan tüm paydaşların geniş katılımı ile Bakanlığımız tarafından hazırlanan 2030 Engelsiz Vizyon Belgesi Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından 3 Aralık 2021 Dünya Engelliler Günü’nde ilan edilmiştir. Vizyon Belgesi’nin uygulama aracı olan ve 2022 yılında kamuoyu ile paylaşılan Engelli Hakları Ulusal Eylem Planı ile engellilik alanında hak temelli yaklaşımın yaygınlaştırılması; kamu kullanımına açık alanların, ulaşım sistem ve hizmetlerinin, konut hizmetlerinin ve bilgi ve iletişim teknolojileri hizmetlerinin erişilebilirliğinin sağlanması; erişilebilirlik izleme ve denetim mekanizmasının güçlendirilmesine yönelik tedbirlerin alınması amaçlanmıştır.

Söz konusu Eylem Planında “*Hedef 5: Ulaşım hizmetlerinin ve sistemlerinin erişilebilir hale getirilmesi*” kapsamında; toplu taşıma araçlarının üretim aşamasında erişilebilirliklerinin sağlanması, tüm ulaşım modlarının erişilebilir olması için kılavuz hazırlanması, belediyelerin şehir içi ulaşımında farklı engel grupları için dijital uygulamaların hayata geçirilmesi, mevcut şehir içi toplu taşıma araçlarının erişilebilirliğinin sağlanması konusunda belediyelere eğitim verilmesi gibi çalışmalar yürütülmektedir.

Ayrıca, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Planı kapsamında toplu taşıma araçları ve duraklar öncelikli olarak denetlenmektedir.

Ülkemizde özel sektörde engelli istihdamının takip ve denetimi Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü yetkisi ve sorumluluğundadır. Bakanlığımız engelli bireylerin kamuda memur olarak istihdam edilmeleri, engelli bireylere yönelik merkezi sınavın (EKPSS) yürütülmesi ve kamuda engelli istihdamının teşvik edilmesi kapsamında sorumluluk üstlenmiş durumdadır.

Bakanlığımız engelli bireylerin kamuda memur olarak istihdam edilme süreçlerinde görev alan kurumlardan birisidir. 2011 yılında mevzuatta yerini alan ve 2012 yılında birincisi gerçekleştirilen merkezi sınav (Engelli Kamu Personeli Seçme Sınavı); engel gruplarına ve engellilik durumuna uygun sınav düzenlemelerinin hayata geçirilmesini, engelli istihdamında nesnel ölçütlere dayalı bir sistemin kurulmasını ve hak kayıplarının önüne geçilmesini sağlamıştır. Bu süreçte diğer ilgili taraflarla birlikte Bakanlığımız da aktif bir rol üstlenmiştir.

2002 yılında 5.577 olan kamuda istihdam edilen engelli memur sayısı, EKPSS'nin uygulamada yerini alması sonucunda 70.878'e ulaşmıştır. Bu sayının 47.321'i doğrudan 2012-2022 yılları arasında altı kez düzenlenen EKPSS aracılığıyla gerçekleşmiştir.

Soru önergesinde yer alan diğer konular, Bakanlığımız görev ve faaliyet alanında olmadığından değerlendirilememiştir.